

De volgende bijeenkomst van onze heemkunde-vereniging is op vrijdag 27 februari a.s. om 19:30 uur in ons verenigingslokaal Óp Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11A te Vaals.

Ook niet leden zijn van harte welkom.

Wisselende uitstalling in de vitrinekast:

In het kader van "Het jaar van de Mijnen":

Tentoonstelling van o.a. Bidprentjes verongelukte mijnwerkers, ansichtkaarten, les- en leerboeken OVS en Mijnbouwkunde en rapporten OVS. Uit de verzameling van Arthur Cransveld.

In dit nummer:

Oproep aan de lezers van de Nieuwsbrief	1
Highlights uit ons oorlogskranten-archief: Ontspanning na de bevrijding	2
Vollser Pooetz (Vaalser Tor)	2
Een vervalst liedje	3
Geslaagde Hub Deitz Carnavalsrevue 2015	3
Verjaardagen (70+)	4
Activiteitenagenda	4

Nummer 66

februari 2015

Oproep aan de lezers van de Nieuwsbrief

In oktober 2009 werd op initiatief van wijlen Leo Junggeburt gestart met een Nieuwsbrief, met als doel de leden en andere geïnteresseerden op de hoogte te houden van bijzondere gebeurtenissen binnen de Heemkundekring en van nieuws over Vaals en omgeving.

De Nieuwsbrief die thans op uw beeldscherm staat, of voor u ligt is alweer de 66e editie in successie. Deze Nieuwsbrief ontvangen niet alleen de leden, maar ook een groot aantal niet-leden, verspreid door geheel Nederland en het verre buitenland, waaronder Noorwegen, Duitsland, Oostenrijk, België, Italië, Canada en Australië.

Maandelijks worden meer dan 500 Nieuwsbrieven verstuurd!

Enkele leden proberen u iedere maand met interessante artikelen op de hoogte te houden van bijzonderheden uit de vereniging en uit Vaals. Dat het af en toe moeilijk is om ieder maand de Nieuwsbrief vol te krijgen moge duidelijk zijn. Wij doen dan ook ons best, maar soms is het moeilijk om geschikte artikelen te vinden. Bij deze doen wij dan ook een oproep aan de lezers (lid of niet lid van de HKK).

Indien u interessante artikelen voor ons heeft, die dan gelieve te sturen naar ons secretariaat. Wij denken o.a. aan herinneringen of anekdotes uit

uw jeugd, leuke versjes of gedichten (op Völser plat). Ook oude foto's zijn welkom. Voor oud Vaalsenaren is het misschien leuk om iets te vertellen over uw activiteiten in uw nieuwe woonplaats en over uw herinneringen aan Vaals.

Nieuwe ideeën voor de Nieuwsbrief zijn van harte welkom. Ook vragen over de geschiedenis van Vaals kunt u stellen. Wij zullen deze dan proberen te beantwoorden. Wij hebben genoeg deskundige mensen in onze vereniging en daarnaast een zeer uitgebreid archief.

U moet er wel rekening mee houden dat de Nieuwsbrief maar uit 4 pagina's bestaat. Het is dus goed mogelijk dat uw ingezonden artikel pas na enige tijd geplaatst zal worden of dat

grotere artikelen misschien over diverse Nieuwsbrieven verdeeld moeten worden.

U hoeft echt geen meester-schrijver te zijn (dat zijn wij ook niet) om een artikeltje te schrijven.

Wij rekenen op uw medewerking en hopen op veel leuke en interessante stukjes, liefst betrekking hebbende op Vaals in het verleden en het heden.

Op Hollendsj of op Völser plat.
E-mailadres:
sankttolbert@gmail.com

*Namens de redactiecommissie
Nieuwsbrief,
Arthur Cransveld*

Highlights uit ons oorlogskrantenarchief: Ontspanning na de bevrijding

Toen onze streek in het najaar van 1944 was bevrijd ontstond de behoefte aan ontspanning. Het LD van 20 januari 1945 vermeld hoe men af en toe de

Het Mandoline orkest Vijlen rond 1950
Bron: site De Noabere va Viele

schrikbeelden van de oorlog voor een avond probeerde te vergeten. Het was niet alleen ter voorbereiding van het carnaval dat er in Vijlen een "ontspanningsavond" plaats vond. Verschillende plaatselijke verenigingen werkten samen om deze avond te organiseren en onder andere de bevrijders en de binnenlandse strijdkrachten aan te bieden. Ook de plaatselijke autoriteiten werden uitgenodigd. Op die avond werd een gevarieerd programma gepresenteerd waaraan werd deelgenomen door het Mandoline-Orkest, het dames-en-heren-dubbelkwartet, W. Kerris met accordeon- en klarinetmuziek,

G. Kerris met humoristische stukjes en gezang van J. Geron. De auteur van het artikel noemt als "clou van den avond" de uitvoering van het stuk "Het Schrikkeljaar" door de heren Phennings en G. Kerris alsmede de dames Tr. Kerris en A. Creusen. De inhoud van het stuk wordt helaas niet weergegeven. Hoewel het maar een beknopt artikel is toont het toch aan hoe men in die tijd ernaar streefde om de mensen af en toe een plezierige avond aan te bieden om het dagelijkse leed even te vergeten.

Thomas Richter en Jan Francotte

Vollser Pooetz (Vaalszer Tor)

In 1171 kreeg de stad Aken van keizer Friedrich I de opdracht om een stadsmuur ter verdediging van de stad te bouwen. Hieraan voldeed men, maar de bevolking groeide met de jaren en het werd noodzakelijk om een tweede, ruimere stadsbevestiging te bouwen. Dit gebeurde in de jaren 1257 tot 1350. De totale lengte van deze nieuwe bevestigingsmuur bedroeg

circa 5.400 meter. Deze buitenste stadsmuur had 11 stadspoorten en 22 torens. Van de stadspoorten zijn alleen het 'Ponttor' en het 'Marschierthor' bewaard gebleven. De poort gelegen nabij de 'Jakobskirche' droeg de naam 'Junkerstor' of 'Vaalszer Tor', omdat de weg vanaf deze stadspoort naar Vaals voerde. Op de afbeelding ziet u de poort en rechts, achter de stadsmuur, de toren

van de oude 'Jakobskirche', die vervangen is door een nieuwe kerk. Onder de boog van stadspoort bevond zich een Mariabeeld. De poort werd in 1829 gesloopt. Toen Vaals Staats was geworden trokken iedere zondagmorgen tal van protestanten door deze poort om in Vaals ter kerke te gaan. In Aken was de protestantse godsdienstuitoefening immers lange tijd verboden. In Vaals hadden de protestanten deze vrijheid wel. In de tweede helft van de achttiende eeuw begon in Vaals de laken- en naaldenindustrie te bloeien. Menig beladen paardenwagen van Vaalszer fabrikanten, zoals Johann Arnold von Clermont of Jacob Kuhn, zal door het 'Vaalszer Tor' gereden zijn. In de Aachener Sprachschatz van Will Hermanns treffen wij het volgende spreekwoord aan over de 'Vollser Pooetz', zoals die in het Öcher Platt genoemd wordt: "Uhr liehrt mich, Vollser Pooetz fenge" met als betekenis "mich verdrücken".

Victor Voncken

Een vervalst liedje

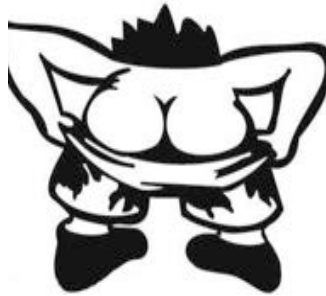
In Aken en Vaals hoort men mensen soms (in de carnavalstijd) nog het onderstaande liedje zingen. Het is enigszins grof, maar bovenal een vervalsing van de oorspronkelijke versie.

't Vlooch 'n vót noajen
daach eróp,
die woar mit hoddele
ópjesjtópd,
't vlooch 'n vót noajen
daach eróp.

Die vót vlooch jaeje
d'r kandel aa,
dae kandel jaeje dat
vótlaoch aa,
't vlooch 'n vót noajen
daach eróp.

Dat vótlaoch dat woar
sjótselsbloa,
dae kandel hauw dat
jód jedoa,
't vlooch 'n vót noajen
daach eróp.

Het oorspronkelijke liedje stamt uit Aken en is in feite ook geen carnavalsliedje. Het is een oud liedje van de dakdekkers. Er vloog dan ook geen 'vót' naar boven, maar een 'pop' en wel een van stro gevlochten pop, die opgestopt was met oude stofresten. Deze stropoppen

werden door de dakdekkers vanaf de grond naar boven gegooid, naar collega's die op het dak stonden. De stropoppen kwamen onder de dakpannen te liggen. "Der Leiendecker hat de Poppe onger de Panne jestauche", lezen wij in de 'Aachener Sprachschatz' van Will Hermans. Hier volgt de originele versie in het Öcher Platt:

Et flog en Popp nojjen
Daach erop,
die woer met Hoddele
opjestoppt,
et flog en Popp nojjen
Daach erop.

Die Popp flog jeje
der Kandel aa,
deä Kandel jeje
die Popp du aa,
et flog en Popp nojjen
Daach erop.

Die Popp, die hau sich
wieh jedoeh,
deä Kandel hau dat
jot jedoeh,
Et flog en Popp nojjen
Daach erop.

Met een poppetje kan ook klein meisje worden bedoeld. Tot slot nog een kort kinderliedje hierover in het Akens dialect: Danz, Pöppche, danz!
Ding Schöngchere sönd
noch janz!
Loss et dich net röie,
Der Schuster maht dich nöie!

Victor Voncken

Geslaagde Hub Deitz Carnavalsrevue 2015

Ook dit jaar was de Hub Deitz Carnavalsrevue onder supervisie van ons lid Jo Kern weer een overweldigend succes. Onder het motto "Foetele bekrueënt ziesj" ging twee weekenden in een uitverkochte Obelisk een geweldige show over de Bühne. Humor – toneel – zang - dans en muziek voerden de boventoon. Naast Jo Kern speelden ook onze leden Monique Louvenberg -Cransveld en Henk Vandeberg een min of meer belangrijke rol in deze

revue. De Hub Deitz carnavalsrevue, uitsluitend uitgevoerd door de eigen leden van onze harmonie, is inmiddels tot ver buiten de grenzen van Vaals bekend en iedere keer weer een onvergetelijke belevenis en een van de hoogtepunten in het carnaval seizoen. Chapeau voor onze harmonie, de medewerkers en de organisatoren.

Arthur Cransveld

Foto: Wino Winkens

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
sankttolbert.nl

Verenigingsnieuws

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden

Maart 2015

1 maart Charles Hofman 75 jaar
4 maart Louise Oudelhoven-Baggen 92 jaar
21 maart Johanna Mélotte-Postma 82 jaar
23 maart Elisabeth Lousberg-Dautzenberg
76 jaar
25 maart Eti Deckers- Cornetz 84 jaar
27 maart Sophia Habets-van Groningen 75 jaar
30 maart Mimi Deckers-Jansonius 85 jaar

Leden die vermelding in deze rubriek niet op prijs stellen gelieven dit tijdig door te geven aan het secretariaat.

Allen van harte gefeliciteerd!

Activiteitenagenda

27 februari Bijeenkomst van Hkk Sankt Tolbert Bloemendalstraat 11A Vaals. Aanvang 19:30 uur.

28 februari Concert door het Mosa Trio in de Kopermolen. Entree € 12,00 Aanvang 20:00 uur.

14 maart Jaarlijkse heemkundecontactdag in Lemiers namens LGOG kringen Heuvelland en Parkstad en de Heemkundekring De Auw Kapel in Lemiers. Aanvang 09:00 uur.

21 maart Patroonsfeest Gemengd Koor Sint Jozef Vaals. Aanvang 19:00 uur

22 februari t/m 6 april Schilderijen en sculpturen van de Akense schilder en beeldhouwer Manfred Kütz in de Kopermolen aan het von Clermontplein in Vaals

12 april Aierzietsoeng in zaal de Obelisk

in Vaals door Toneelvereniging Excelsior uit Kerkrade. Aanvang 16.00 uur. Zaal open 15.00 uur. Uitsluitend voorverkoop a € 11,00 bij Grand Café ZeRa Vaals. (Geen reserveringen).

REAGEREN

De nieuwsbrief is een maandelijkse uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.

